

Міністерство освіти і науки України
Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт

Шифр «АНТОНІМІЧНИЙ ПЕРЕКЛАД»

Тема: «Антонімічний переклад як спосіб досягнення адекватності при перекладі роману О. Генрі «Королі і Капуста» на українську мову»

Спеціальність: «ПЕРЕКЛАД (ГЕРМАНСЬКІ МОВИ)»

АНОТАЦІЯ

Шифр «Антонімічний переклад»

Конкурсна робота містить: 34 сторінки, 37 літературних джерел.

Актуальність роботи зумовлена сучасною тенденцією лінгвоперекладознавчих студій до комплексного аналізу способів досягнення адекватності при перекладі художніх текстів, актуальним також здається матеріал дослідження, оскільки твір О. Генрі «Королі і Капуста» досі не отримав достатнього висвітлення у сучасних лінгвоперекладацьких дослідженнях.

Мета роботи полягає у аналізі особливостей використання антонімічного перекладу для досягнення адекватності перекладу твору О. Генрі «Королі і Капуста». Поставлена мета передбачає виконання наступних **завдань**: визначити поняття перекладацьких трансформацій та підходи до їх класифікації; розглянути антонімічний переклад як різновид лексико-граматичних трансформацій та причини його використання; визначити поняття позитивації, негативації та нульового перекладу як основних типів антонімічного перекладу; проаналізувати використання позитивації та негативації як способів досягнення адекватності при перекладі художнього твору О. Генрі «Королі і Капуста» на українську мову.

Методами дослідження виступили описовий метод, контекстуальний метод, аналіз перекладацьких трансформацій та елементи кількісного аналізу.

Структура та обсяг роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури (35 позицій), списку джерел фактичного матеріалу (2 позиції). Загальний обсяг роботи становить 34 сторінки.

Ключові слова: перекладацькі трансформації, адекватність перекладу, антонімічний переклад, позитивація, негативація, лексичні одиниці.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Розділ 1. Перекладацькі трансформації як ефективний спосіб досягнення адекватності перекладу.....	7
1.1 Визначення перекладацьких трансформацій та підходи до їх класифікації.....	7
1.2 Антонімічний переклад як різновид лексико-граматичних трансформацій та причини його використання.....	13
1.3 Позитивація і негативація як основні типи антонімічного перекладу.....	18
Розділ 2. Аналіз використання антонімічного перекладу для досягнення адекватності перекладу художнього твору О. Генрі «Королі і Капуста» на українську мову.....	21
2.1 Аналіз використання позитивації як способу досягнення адекватності при перекладі художнього твору О. Генрі «Королі і Капуста» на українську мову.....	21
2.2 Аналіз використання негативації як способу досягнення адекватності при перекладі художнього твору О. Генрі «Королі і Капуста» на українську мову.....	25
Висновки.....	29
Список використаної літератури.....	31

ВСТУП

Вивченням проблем антонімічного перекладу як способу перекладу лексичних одиниць займалися такі вчені як Л. К. Латишев [14], І. Я. Рецкер [23], А. М. Фітерман [16], Т. Р. Левицька [16], В. Н. Комісаров [12; 13], В. І. Карабан [8] та інші. Сучасні дослідження, присвячені проблемам антонімічного перекладу відображені у публікаціях Смоляної А. [24], Кириченко О. [10] та інших. Однак, повної картини про типи, причини та умови застосування антонімічного перекладу художнього твору досі не було складено.

Дане дослідження присвячене аналізу особливостей використання антонімічного перекладу для досягнення адекватності при перекладі твору О. Генрі «Королі і Капуста».

Актуальність роботи зумовлена сучасною тенденцією лінгвоперекладознавчих студій до комплексного аналізу способів досягнення адекватності при перекладі художніх текстів, актуальним також здається матеріал дослідження, твір О. Генрі «Королі і Капуста», який не отримав достатнього висвітлення у сучасних лінгвоперекладацьких дослідженнях.

Об'єктом дослідження є антонімічний переклад як спосіб досягнення адекватності перекладу, а *предметом* – причини і особливості його використання при перекладі художніх текстів.

Метою нашої роботи став аналіз особливостей використання антонімічного перекладу для досягнення адекватності при перекладі твору О. Генрі «Королі і Капуста». Досягнення даної мети зумовлює необхідність вирішення наступних завдань:

- визначити поняття перекладацьких трансформацій та підходи до їх класифікації;
- розглянути антонімічний переклад як різновид лексико-граматичних трансформацій та причини його використання;
- визначити поняття позитивації, негативації та нульового перекладу як основних типів антонімічного перекладу;

– проаналізувати використання позитивації як способу досягнення адекватності при перекладі художнього твору О. Генрі «Королі і Капуста» на українську мову;

– проаналізувати використання негативації як способу досягнення адекватності при перекладі художнього твору О. Генрі «Королі і Капуста» на українську мову.

Матеріалом дослідження стала сатирична повість О. Генрі «Королі і Капуста» та її переклад виконаний Василем Мисиком на українську мову.

Методи, використані при аналізі, зумовлені обраним матеріалом дослідження, метою та завданнями. Описовий метод застосовано для визначення адекватності перекладу та опису перекладацьких трансформацій, зокрема, узагальнення результатів досліджень, присвячених антонімічному перекладу як різновиду лексико-граматичних трансформацій, перекладацький аналіз – для дослідження особливості використання антонімічного перекладу для досягнення адекватності перекладу на матеріалі твору О. Генрі «Королі і Капуста», контекстуальний аналіз використано для аналізу перекладацьких трансформацій у контексті твору О. Генрі «Королі і Капуста» та його перекладу на українську мову та елементи кількісного аналізу – для об’єктивного підтвердження отриманих у роботі результатів.

Теоретична значущість роботи зумовлена тим фактом, що у роботі уточнено поняття перекладацької трансформації та узагальнено результати досліджень, присвячених лексико-граматичним трансформаціям, зокрема, антонімічному перекладу та підходам до його класифікації.

Практична значущість роботи визначається можливістю використання матеріалів та результатів дослідження в рамках курсів загального перекладознавства і практичного перекладу з англійської на українську мову, а також при написанні рефератів та курсових робіт.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури (35 позицій), списку джерел фактичного матеріалу (2 позиції). Загальний обсяг становить 34 сторінки.

У *вступі* обґрунтовується вибір теми, її актуальність, визначається мета та конкретні завдання дослідження, описується матеріал та методи дослідження, розкривається теоретична значущість та практична цінність роботи.

У *першому* розділі визначається поняття перекладацьких трансформацій та підходи до їх класифікації, розглядається антонімічний переклад як різновид лексико-граматичних трансформацій та причини його використання, визначається поняття позитивації, негативації та нульового перекладу як основних типів антонімічного перекладу.

Другий розділ є практичним і в ньому виконується аналіз використання антонімічного перекладу як способу досягнення адекватності при перекладі художнього твору О. Генрі «Королі і Капуста» на українську мову.

У *висновках* підсумовано результати дослідження, узагальнено основні теоретичні та практичні результати роботи, окреслено перспективи подальшого вивчення проблем.

Список використаних джерел містить проаналізовані наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених та джерела матеріалу дослідження.

1 ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ СПОСІБ ДОСЯГНЕННЯ АДЕКВАТНОСТІ ПЕРЕКЛАДУ

1.1 Визначення перекладацьких трансформацій та підходи до їх класифікації

Термін перекладацька трансформація широко використовується багатьма перекладознавцями, такими як Л. С. Бархударов [1], В. Н. Комісаров [13], О. Д. Швейцер [26; 27], Р. К. Міньяр-Белоручев [18], Я. Й. Рецкер [23] та ін., але серед науковців немає єдиної думки щодо трактування даного поняття.

Так, Л. С. Бархударов зазначає, що «перекладацькі трансформації - це ті численні і якісно різноманітні перетворення, які здійснюються для досягнення перекладацької еквівалентності (адекватності) перекладу всупереч розбіжностям у формальних та семантичних системах двох мов» [1, с. 190].

Із визначення видатного перекладача та американіста О. Д. Швейцера, ми розуміємо, що термін трансформація використовується у перекладознавстві в метафоричному сенсі, а, насправді, мова йде «про відношення між вихідними та кінцевими мовними виразами, про заміну в процесі перекладу однієї форми виразу іншою» [27, с. 118].

В. Н. Комісаров вважає, що «перекладацькі трансформації являють собою перетворення, за допомогою яких можна здійснити перехід від одиниць оригіналу до одиниць перекладу в зазначеному сенсі. І, оскільки перекладацькі трансформації здійснюються з мовними одиницями, що мають як план змісту, так і план вираження, то вони носять формально-семантичний характер, перетворюючи як форму, так і значення вихідних одиниць» [12, с. 172].

«Трансформація може бути повною або частковою в залежності від того, змінюється структура речення повністю або частково. Зазвичай, коли замінюються головні члени речення, має місце повна трансформація, якщо ж замінюються лише другорядні, то часткова. Окрім заміни членів речення можуть замінюватися і частини мови» [12, с. 173].

Я. Й. Рецкер, визначав «трансформації як прийоми логічного мислення, за допомогою яких розкривається значення іншомовного слова в контексті, причому український відповідник не збігається зі словниковим» [23, с. 38].

Як видно з перерахованих визначень, термін перекладацька трансформація інтерпретується по-різному, однак основним вважають визначення Л. С. Бархударова та В. Н. Комісарова, які стверджують, що, в першу чергу, перекладацька трансформація являє собою відношення між вихідним текстом і текстом перекладу і основним завданням цих міжмовних перетворень є досягнення перекладацької еквівалентності. Подібний підхід припускає комплексний характер перекладацьких трансформацій, а також умовне визначення відносин між елементами вихідного тексту і тексту перекладу [1; 12].

Ще одним підтвердженням умовного характеру трансформацій є той факт, що цей процес перетворення ніяк не можна спостерігати, оскільки він відбувається в мозку перекладача, і це є доказом того, що не може бути двох абсолютно однакових перекладів одного і того ж тексту [25, с. 172–180]. Отже, з цього твердження ми розуміємо, що для зіставлення перекладацьких трансформацій необхідно аналізувати вихідні і кінцеві відрізки тексту.

Т. А. Казакова виділяє три види перекладацьких трансформацій: лексико-семантичні, граматичні та стилістичні [7, с. 51].

О. Д. Швейцер поділяє трансформації на 4 групи:

- трансформації на компонентному рівні семантичної еквівалентності (наприклад, заміна одних морфологічних засобів іншими, заміна морфологічних засобів синтаксичними, заміна морфологічних і синтаксичних засобів лексичними та ін.);
- трансформації на прагматичному рівні (наприклад, заміна реалій або алюзій їх аналогом, перекладацькі компенсації, пояснюючий або інтерпретуючий переклад);
- трансформації, що здійснюються на референціальному рівні (генералізація, конкретизація, заміна реалій, метонімічна трансформація,

- метафорична та сінекдохічна трансформації. Швейцер також включає в цей розділ такі комплексні трансформації, як антонімічний переклад);
- трансформації на стилістичному рівні (розширення та компресія) [26, с. 132-135].

Т. Р. Левицька та А. М. Фітерман виділяють граматичні, лексичні та стилістичні трансформації [16, с. 78].

А. Шевнін і Н. Серов розрізняють два типи перекладацьких трансформацій: лексичні та граматичні. До лексичних трансформацій вчені відносять компенсацію, антонімічний переклад, конкретизацію, заміну причини наслідком і генералізацію. До граматичних трансформацій – опущення, перестановку, додавання і транспозицію [28, с. 34].

Р. К. Міньяр-Белоручев називав 3 типи трансформацій:

- Лексичні (містять в собі конкретизацію і генералізацію).
- Граматичні (до них відносяться такі прийоми, як заміна частин мови, членування і об'єднання речень).
- Семантичні (до цього виду автор відносить такі прийоми, як антонімічний переклад, метафоричні заміни, синонімічні заміни, прийом компенсацій) [18, с. 122].

В. С. Виноградов виділяє сім лексичних трансформацій: «диференціація, конкретизація, генералізація значень, змістовний розвиток, антонімічний переклад, цілісне перетворення і компенсація втрат в процесі перекладу» [3, с. 115].

У працях Л. С. Бархударова виділяються 4 типи трансформацій при перекладі: «перестановки, опущення, додавання, заміни» [1, с. 190].

За Л. С. Бархударовим «перестановка являє собою зміну послідовності мовних елементів в тексті перекладу в порівнянні з текстом оригіналу. Елементами, що можуть піддаватися перестановці, є слова, словосполучення, частини складного речення, а також самостійні речення в тексті» [1, с. 191].

За Л. С. Бархударовим можна виділити такі типи заміни:

- заміни форми слова (число іменників, час дієслів і т.п.);

– заміни частини мови – досить поширений тип (заміна іменника на займенник чи навпаки, прикметника на іменник і т.п.);

– заміни членів речення, тобто перебудова синтаксичної структури речення (пасивна конструкція замінюється на активну, пасивний стан на активний);

– синтаксичні заміни в складному реченні;

– лексичні заміни (заміна окремих лексичних одиниць іноземної мови лексичними одиницями мови перекладу, які не виступають їх словниковими еквівалентами) [1, с. 214].

У свою чергу, лексичні заміни розподіляються на:

– конкретизацію (заміна більш широкого значення в мові оригіналу на більш вузьке в мові перекладу);

– генералізацію (перетворення, зворотне конкретизації);

– заміну, заснована на причинно-наслідкових відношеннях [1, с. 214];

– антонімічний переклад – «трансформації стверджувальної конструкції на негативну чи навпаки, при цьому відбувається заміна одного зі слів у реченні вихідної мови на його антонім у мові перекладу» [1, с. 216];

– компенсацію, яка передбачає передачу інформації додатковими засобами [1, с. 221];

– додавання розглядається «як введення в речення тих чи інших елементів при перебудові речення» [1, с. 226];

– опущення – прийом, протилежний додаванню [1, с. 226].

Я. Й. Рецкер виділяє 2 типи перекладацьких трансформацій:

– лексичні (конкретизація, генералізація, антонімічний переклад, компенсація втрат у процесі перекладу та інші);

– граматичні (заміна членів речення і частин мови) [23, с. 123-127].

За Л. К. Латишев всі трансформації розподіляються на:

– «морфологічні (заміна однієї категоріальної форми іншими);

– синтаксичні (зміна синтаксичної функції слів і словосполучень);

– стилістичні (зміна стилістичного забарвлення відрізка тексту);

– семантичні (зміна не тільки форми вираження змісту, а й самого змісту, саме, тих ознак, за допомогою яких описана ситуація);

– змішані лексико-семантичні та синтаксично-морфологічні» [14, с. 78].

Ж.-П. Віне і Ж. Дарбельне розрізняють такі напрямки перекладу як прямий і непрямий. До першого вони відносять «запозичення, а саме транскрипцію і транслітерацію, калькування, буквальний переклад; до другого – модуляцію, адаптацію, еквіваленцію і транспозицію» [35, с. 51].

В. Н. Комісаров також виділяє 3 основні групи перекладацьких трансформацій, як і Р. К. Міньяр-Белоручев, А. М. Фітерман і Т. Р. Левицька. Ці дослідники виділяють лексичні та граматичні трансформації, проте по-різному називають третю категорію. У працях В. Н. Комісарова до неї застосовується термін «лексико-граматичні (або комплексні) трансформації, які зачіпають як лексичні, так і граматичні одиниці оригіналу, або ж є міжрівневими – здійснюють перехід від граматичних одиниць до лексичних, і навпаки» [13, с. 74].

«Лексичні трансформації описують формальні і змістовні відносини між словами і словосполученнями в оригіналі і перекладі» [13, с. 74]. Серед них В. Н. Комісаров виділяє три основних:

– транскрипція – передача іншомовного імені з урахуванням написання і звучання (тобто передача звуків іншомовного слова);

– транслітерація – відтворення звучання слова оригіналу шляхом передачі його графічної форми;

– калькування – прийом, при якому складові частини безеквівалентної лексичної одиниці замінюються їх лексичними відповідностями у мові перекладу [13, с. 76].

До лексичних трансформацій В. Н. Комісаров також відносить «лексико-семантичні заміни, які являють собою спосіб перекладу лексичних одиниць оригіналу, при якому використовуються одиниці мови перекладу, зміст яких не відповідає значенню вихідних одиниць, однак може бути виведений з них за допомогою логічних перетворень певного типу. Такі заміни включають в себе

генералізацію, конкретизацію, і модуляцію (смісловий розвиток) значення вихідної одиниці» [13, с. 77-115].

Граматичні трансформації передбачають перетворення структури речення відповідно до норм мови перекладу. Трансформація може бути повною (коли замінюються головні члени речення) або частковою (замінюються лише другорядні). Можуть замінюватися також і частини мови [18, с. 124].

До граматичних трансформацій В. Н. Комісаров відносить:

- дослівний переклад (синтаксичне уподібнення), при якому синтаксичні структури вихідного тексту замінюються аналогічною структурою мови перекладу;

- членування речення, коли одне речення оригіналу поділяється на декілька речень у перекладі;

- об'єднання речень, коли двом або трьом реченням оригіналу відповідає одне речення у перекладі;

- граматичні заміни, що являють собою «відмову від використання у перекладі аналогічних граматичних форм» [13, с. 79].

У свою чергу, граматичні трансформації поділяються на дві підгрупи: морфологічні та синтаксичні [13, с. 79].

Крім лексичних та граматичних трансформацій, В. Н. Комісаров виділяє також групу широко використовуваних лексико-граматичних трансформацій:

- «антонімічний переклад – заміна позитивної форми в оригіналі на негативну у перекладі (або навпаки), при якій одиниця вихідної мови може замінюватися не тільки прямо протилежною одиницею мови перекладу, але й іншими словами і сполученнями, що виражають протилежну думку;

- описовий переклад (експлікація) – лексико-граматична трансформація, при якій лексична одиниця оригіналу замінюється словосполученням, яке розкриває (експлікує) її значення, тобто дає більш менш повне пояснення або визначення цього значення мовою перекладу;

– компенсація – спосіб перекладу, при якому елементи значення, втрачені при перекладі, передаються в тексті перекладу будь-яким іншим засобом» [13, с. 79].

Розглядаючи види перекладацьких трансформацій ми виявили, що дослідники не дійшли спільної згоди з питання типології перекладацьких трансформацій, однак класифікація В. Н. Комісарова, на наш погляд, є найбільш комплексною і структурованою та повною мірою відображає перетворення перекладацьких одиниць, згідно з якою ми виділяємо 3 основні види перекладацьких трансформацій: лексичні, граматичні та лексико-граматичні. Однією із трансформацій в цій класифікації є антонімічний переклад, який відноситься до лексико-граматичних трансформацій.

1.2 Антонімічний переклад як різновид лексико-граматичних трансформацій та причини його використання.

Прийнявши за основу визначення Л. С. Бархударова, згідно з яким під антонімічним перекладом ми розуміємо комплексну лексико-граматичну заміну, сутність якої полягає у «трансформації стверджувальної конструкції на негативну чи навпаки» [1, с. 216], розглянемо його як різновид лексико-граматичних трансформацій.

Окрім Л. С. Бархударова ця перекладацька трансформація цікавила і інших вчених-лінгвістів таких, як О. Д. Швейцер [27], Р. К. Міньяр-Белоручев [18], Я. Й. Рецкер [23], В. Н. Комісаров [13], Л. Л. Нелюбін [19], Л. К. Латишев [14], О. І. Клішин [11] та ін.

Так, згідно з точкою зору О. Д. Швейцера, антонімічний переклад ґрунтується на логічному правилі: «заперечення поняття може бути прирівняне до ствердження семантично протиставленого йому протилежного поняття» [27, с. 141]. Дослідник також зазначив, що до антонімічного перекладу відносяться переклади, які не містять протиставлення антонімів, але в них відбувається тільки заміна сталого виразу на одній мові еквівалентним йому виразом на іншій мові.

О. І. Клішин зазначає, що антонімічна трансформація може застосовуватися до окремих лексем або синтаксичних конструкцій [11, с. 28].

На думку Р. К. Міньяр-Белоручева, антонімічний переклад – це один із прийомів, яким може користуватися перекладач. Цей прийом може здатися парадоксальним, але в той же час є досить ефективним. Іноді, прийом антонімічного перекладу є єдиним можливим варіантом перекладу, в інших же випадках – найбільш зручним варіантом для передачі стилістичних і смислових значень виразу. Вчений так само, як і його колеги, звернув увагу на те, що антонімічний переклад передбачає заміну в перекладі поняття, вираженого в оригіналі, протилежним йому поняттям [18, с. 97].

Схоже з Л. С. Бархударовим і Р. К. Міньяром-Белоручевим визначення антонімічного перекладу дав і інший дослідник В. Н. Комісаров, який також досліджував цю перекладацьку трансформацію. На його думку, «в рамках антонімічного перекладу одиниця вихідної мови може замінюватися не тільки прямо протилежною одиницею мови перекладу, але й іншими словами і сполученнями, що виражають протилежну думку» [13, с. 184].

Науковець звертав увагу на особливу частотність даного прийому в перекладах з англійської мови, вважаючи його дуже раціональним у випадках застосування в оригіналі негативної частки перед словом із негативною приставкою *un-* або *non-*. Оскільки в українській мові форми частки «не» і самої негативної приставки збігаються, їх спільне використання часто приводить до незручностей у проголошуванні тим самим порушуючи стилістичні норми. В. Н. Комісаров також підкреслював можливість при антонімічному перекладі замінювати одиниці вихідної мови іншими словами та словосполученнями у мові перекладу, які передають протилежні думки. Тим самим дослідник розширив звичайне визначення поняття антонімічного перекладу [13, с. 165].

Такої ж точки зору дотримується і Я. Й. Рецкер. На його думку, антонімічний переклад пов'язаний із формально-логічною категорією контрадикторності. Контрадикторність (від англ. *contradictory* – суперечливий; несумісний), очевидно, передбачає протилежність. Відносини

контрадикторності (або заперечення поняття) мають місце між поняттями, які виходять один з одного шляхом операції заперечення. Варто зазначити, що категорія контрадикторності часто включає в себе не тільки заперечення, але і протиставлення. Я. Й. Рецкер відносить приклади антонімічного перекладу до крайньої точки прийому смислового розвитку, при цьому відбувається перебудова всього висловлювання [23, с. 54–58].

Л. Л. Нелюбін навів сім прикладів визначень цього виду перекладу. Вдало відображає специфіку цього прийому п'ятий, з якого ми розуміємо, що антонімічний переклад є один із прийомів адекватної заміни, тобто переклад реалізується завдяки заміні даного поняття його протилежністю та є крайнім випадком логічного розвитку поняття [19, с. 21]. Таким чином, сутність антонімічного перекладу полягає у вираженні думки лексичної одиниці оригіналу за допомогою протилежного поняття.

У своїй роботі Л. Л. Нелюбін доводить, що основною рисою антонімічного перекладу є його спрямованість до надання тексту в мові перекладу природнього характеру [19, с. 21].

Той же принцип прагнення до максимальної загальноживаності тексту перекладу підкреслюють і Л. К. Латишев та А. Л. Семенов [15, с. 150].

Антонімічний переклад є порівняно поширеним типом трансформаційних операцій при перекладі. Таку думку висловив і М. К. Гарбовський, підкреслюючи, що антонімічний переклад – це засіб досягнення еквівалентності [4, с. 466]. Цей вид перекладу вчений співвідносить із поняттям контрадикторності, тобто суперечності. Він заявляв, що цей переклад здійснюється відповідно до формули подвійного заперечення (в його термінології – подвійної контрадикторності). Застосовуючи цей термін дослідник, безумовно, слідував за Я. Й. Рецкером, який стверджував, що при антонімічному перекладу категорія контрадикторності включає не тільки заперечення, але і протиставлення [23, с. 55].

Н. В. Залевська і А. Д. Петренко стверджували, що при антонімічному перекладі відбувається взаємозамінюваність позитивної та негативної форм.

Цей вид перекладу вони також класифікували як лексико-граматичну трансформацію. Уточнюючи це визначення, вони додали, що «одиниця оригіналу може замінюватися не тільки прямо протилежною одиницею перекладу, а й іншими словами і словосполученнями, що виражають протилежну думку» [5, с. 148–150]. В цьому випадку має місце логічний або смисловий розвиток ситуації. Про нього ж говорив і Я. Й. Рецкер.

А. А. Каразія погодилась із визначенням антонімічного перекладу «як способу заміни позитивної форми в оригіналі на негативну у перекладі або навпаки» [9, с. 16]. На думку дослідниці, цей перекладацький прийом сприяє більш легкому сприйняттю перекладу, допомагаючи уникнути великої кількості заперечень у висловлюванні [9, с. 16]. Дійсно, антонімічний переклад допомагає зробити мову менш завантаженою погано поєднуваними формулами. Відповідно, прийом антонімічного перекладу робить перекладний текст більш природнім.

Натомість В. І. Карабан зазначає, що «термін антонімічний переклад є неточним, оскільки слово, що перекладається, не замінюється на антонім у мові перекладу, а змінює лише форму на протилежну, пропонуючи назвати цю трансформацію формальною негативацією» [8, с. 30].

Зважаючи на вищевикладене, антонімічний переклад не можна розглядати як звичайну перекладацьку трансформацію. Н. Маскаліунене у своїй праці підкреслювала, що антонімічний переклад являє собою не дослівний переклад, а перетворення, коли перекладач обирає антонім і з'єднує його із негативним елементом [32, с. 21].

Таким чином, ми бачимо, що у дослідників даної концепції немає єдиної точки зору. Деякі лінгвісти [27; 18; 19; 14; 11] трактують поняття антонімічного перекладу вужче, інші [1; 13] ж розглядають більш широке трактування.

Дослідники виділяють кілька причин використання прийому антонімічного перекладу. Так, В. Н. Комісаров вважає, що «застосування антонімічного перекладу може бути пов'язано із мовними відмінностями або ж з особливостями контексту» [12, с. 70].

Згідно з точкою зору О. Д. Швейцера, однією із причин використання конверсивних трансформацій є відмінності у мовній реалізації комунікативної структури висловлювання (актуального членування) [26, с. 141].

Я. Й. Рецкер каже, що застосування антонімічного перекладу у деяких випадках означає словникову відповідність, а іноді пов'язане із екстралінгвістичними причинами [23, с. 54].

Із праці М. К. Гарбовського ми виявили, що однією із причин використання антонімічного перекладу є асиметрія лексико семантичних систем, що виявляється у неможливості висловити якийсь поняття в однієї мові, що перетинаються в процесі перекладу. Безсумнівно, антонімічний переклад у цьому випадку служить для досягнення адекватності сприйняття [4, с. 256].

У деяких випадках перекладач вдається до антонімічного перекладу у зв'язку із прагматикою. Англomовний текст зазвичай є менш категоричним, ніж український. Іноді застосування антонімічного перекладу пов'язано із асиметрією лексико-семантичних систем (в разі, коли будь-яке поняття не має засобів вираження у мові перекладу) або ж зі звичним вживанням тих чи інших форм у мові (тобто, з узусом). При використанні антонімічного перекладу часто доводиться замінювати частину мови [4, с. 257].

Таким чином, услід за Л. С. Бархударовим під антонімічним перекладом ми розуміємо комплексну лексико-граматичну трансформацію, сутність якої полягає у зміні негативної конструкції на стверджувальну, або, навпаки, позитивної на негативну, при цьому відбувається заміна одного зі слів речення вихідної мови на слова і поєднання слів, які виражають протилежну думку в мові перекладу. Ми бачимо, що дослідники виділяють вищевказані причини застосування антонімічного перекладу, та їх точки зору з цього питання не співпадають. У своїй роботі ми беремо за основу критерії В. Н. Комісарова, згідно з якими застосування антонімічного перекладу пов'язано із мовними відмінностями (розходженнями мовних норм) або ж з особливостями контексту.

1.3 Позитивація і негативація як основні типи антонімічного перекладу.

Услід за В. І. Карабаном до головних типів антонімічного перекладу ми можемо віднести позитивацію, негативацію та нульовий переклад [8, с. 291].

Згідно з визначенням Карабана, під позитивацією ми розуміємо прийом, при якому «слово чи словосполучення з формально вираженою заперечувальною семою замінюється в перекладі на слово або словосполучення, які не містять вираженого негативного компонента. Часто така заміна вимагає й інших перетворень у реченні» [8, с. 291], наприклад:

- 1) «*And then he besought his great Uncle of the waving goatee and starred vest to accept his resignation, for the lotus no longer lured him*» [37, с. 103]. «І тоді він попросив свого великого Дядька з хвилястою цапиною борідкою і в зірчастому жилеті прийняти його відставку, бо лотос уже перестав манити» [36, с. 174].

На другому рівні ми розглядаємо прийом негативації, при якому «слово або словосполучення без формально вираженої суфіксом або часткою заперечувальної семи замінюється в перекладі на слово з префіксом не- або словосполученням з часткою не» [8, с. 292], наприклад:

- 2) «*White paid little attention to his resentment*» [37, с. 102]. «Уайт не звернув ніякої уваги на його обурення» [36, с. 189].

Слід зазначити, що заперечення може виражатися як традиційно – на граматичному рівні (наприклад, за допомогою заперечної частки *not*), так і на будь-якому рівні (лексичному, стилістичному та ін.)

В залежності від способів реалізації заперечення засоби заперечення поділяються на експліцитні та імпліцитні.

До експліцитних (традиційних) засобів заперечення в першу чергу відносять негативні за значенням слова із негативними афіксами: *de-*, *dis-*, *ab-*, *il-*, *ir-*, *in-*, *un-*, *miss-*, *non-*, *-less*, *no-*, *not -*, *-not*, *never-* [6, с. 154]. Але далеко не всі слова із негативними афіксами мають негативний зміст. До експліцитних засобів заперечення ми можемо також віднести негативні займенники *no* та

його похідні *nobody, none, no one, nothing, neither*, а також негативні прислівники *nowhere, never, nowhow* а також сполучники *neither, neither ... nor, nor, nor ... nor* [34, с. 782].

Натомість, «імпліцитність являє собою явище, що характеризується невираженістю елементів значення формальними засобами. Вона проявляється на всіх рівнях мови. За рахунок імпліцитності мовним одиницям надається додаткова глибина й багатосаровість» [29, с. 92].

Одним із перших імпліцитний зміст висловлювання почав вивчати Г. П. Грайс. На думку дослідника, імплікатура – це небуквальні аспекти значення та змісту, що визначаються безпосередньо конвенційною структурою мовних виразів (мовним кодом). Тобто те, що автор має на увазі, на що натякає [30, с. 41–58].

У працях Дж. Ліч і А. Г. Поспелова доводять, що в деяких випадках навмисно використовується імпліцитне заперечення, наприклад, для вираження іронії, натяку або більш м'якої форми [31; 22].

Існує цілий ряд слів та виразів з негативною семантикою (наприклад, *deny, forget, fail, miss, reluctant* та ін.). В українській мові, так само, як і в англійській існують дієслова негативною імплікації: відмовився, уникнув, посоромився та ін. [20, с. 48].

Так, А. Меттінгер у своїй роботі підкреслює здатність слів *hard, difficult / easy, right / wrong, male / female* імплікувати заперечення. Кожне з цих слів імплікує заперечення протилежного йому слова [33]. Вираз *I wish I were / could* висловлює невідповідність між бажаним та реальністю: *I wish I were a beauty queen* [21, с. 35]. З нашої точки зору, подібна фраза може вважатися негативною оскільки прийменник *without* – негативна відповідність прийменника *with* і є імпліцитним засобом передачі заперечення [2, с. 141]. Такі прислівники як *hardly, scarcely, rarely, barely, little, few* також можуть бути віднесені до категорії засобів вираження імпліцитного заперечення. На думку О. С. Петрової, слова, які містять в собі сему заперечення, можуть бути виділені в самостійний клас негативних одиниць [21, с. 35]. Імпліцитне

заперечення може виражатися і прийменниками : *out of (not in), away from (not at), off (not on)*, а також частками *yet, still* [34, с. 678]. Така частина мови, як сполучники, можуть також імплікувати заперечення (*but for, but that, unless, but still, only that, or, or else, otherwise, instead of, rather than*) Підрядне умовне речення або речення з умовним способом, будучи частиною складнопідрядного, може передбачати заперечення [8, с. 35]. Отже, ми можемо говорити про різноманітність імпліцитних негативних форм.

Окрім позитивації та негативації слід відзначити ще такий тип антонімічного перекладу, як нульовий переклад, який передбачає «анулювання двох наявних у реченні негативних семантичних компонентів» [8, с. 293].

Таким чином, прийнявши за основу класифікацію В. І. Карабана, до головних типів антонімічного перекладу ми можемо віднести негативацію, позитивацію та нульовий переклад.

2 АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ АНТОНІМІЧНОГО ПЕРЕКЛАДУ ДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ АДЕКВАТНОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ О. ГЕНРІ «КОРОЛІ І КАПУСТА» НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

2.1 Аналіз використання позитивації як способу досягнення адекватності при перекладі художнього твору О. Генрі «Королі і Капуста» на українську мову

У даному підрозділі на матеріалі художнього твору О. Генрі «Королі і Капуста» та його перекладу на українську мову ми розглядаємо способи використання позитивації як різновиду антонімічного перекладу. У ході аналізу нами були зафіксовані засоби реалізації антонімічного перекладу на усіх мовних рівнях, а саме лексичному, граматичному (морфологічному та синтаксичному).

Лексичний рівень включає як суто лексичні, так і лексико-фразеологічні засоби реалізації антонімічного перекладу, які передбачають використання лексем із негативним значенням та фразеологічних одиниць (ідіоматичних виразів, мовних кліше, прислів'я), наприклад :

1) «*Then I was sure my people were on board, although everybody told me that no passengers had landed*» [37, с. 81]. «Тоді я вирішив, що на ньому й сидять мої втікачі, хоч усі запевняли, що на Карлсефіні - жодного пасажирів» [36, с. 110].

У прикладі 1 негативний займенник *no* передається на українську мову займенником із позитивним значенням *жодний*.

Такі службові частини мови, як сполучники *until / unless*, які передаються на українську мову конструкціями *лише тоді, коли; тільки тоді* також можуть виступати антонімами, наприклад:

2) «*I didn't think they would land until after dark, for they might have been shy about it on account of seeing that*» [36, с. 135]. «Я подумав собі, що вони хочуть висадитись, лише коли стемніє, що їх лякає моя яхта» [36, с. 135].

yacht of mine hanging around
[37, с. 89].

У прикладі 2 сполучник *until* (до тих пір, поки) передається конструкцією *лише коли*, яка вважається антонімом слова *until*, при цьому відбувається позитивація речення.

3) «*Well, it made no difference to him* «Тільки Джедді тепер байдуже» *now*» [37, с. 14]. [36, с. 49].

У прикладі 3 ідіоматичний вираз *to make no difference* (не мати значення), що має негативне значення передається в українській мові прислівником із позитивним значенням *байдуже*.

4) «*There's no place like home*» «Щасливий той, хто в рідному краю» [37, с. 30]. [36, с. 61].

У прикладі 4 прислів'я *there's no place like home*, що має негативне значення передається в українській мові виразом із позитивним значенням *щасливий той, хто в рідному краю*.

5) «*There is no failure in my business*» «З моїм ділом усе гаразд» [36, с. 170]. [37, с. 132].

У прикладі 5 фразеологічний зворот *there is no failure*, що має негативне значення передається в українській мові позитивним словосполученням *усе гаразд*.

6) «... *a nomenclature that seemed not to* «...така назва навряд чи виникла на be indigenous to that tropical soil» цьому тропічному ґрунті» [36, с. 123]. [37, с. 97].

У прикладі 6 фразеологічний зворот *seemed not to be*, що має негативне значення передається в українській мові часткою із позитивним значенням *навряд чи*.

Як було зазначено, одним із мовних засобів реалізації антонімічного перекладу виступає граматичний, який складається з двох рівнів, а саме морфологічного і синтаксичного.

Морфологічний рівень передбачає використання морфем із негативним значенням, наприклад:

7) «*Two weeks after the consul sent his cable, a fruit steamer brought him a huge, mysterious brown bale of some unknown commodity*» [37, с. 65]. «Через два тижні після того як консул послав каблограму, до Коралію прибув фруктовий пароплав і привіз консулові величезний сірий тюк з якимсь загадковим товаром» [36, с. 97].

У прикладі 7 прикметник *unknown* (невідомий), що має негативне значення передається в українській мові прикметником *загадковий*, при цьому відбувається позитивація речення.

8) «*Not without doing our intelligence a great injustice*» [37, с. 131]. «Ми зробили б величезну дурницю, якби розповіли» [36, с. 163].

У прикладі 8 іменник *injustice* (несправедливість), що має негативне значення передається в українській мові іменником *дурниця*, при цьому відбувається позитивація речення.

У ході аналізу були також зафіксовані синтаксичні засоби реалізації позитивації, представлені заперечною формою дієслова, негативною часткою *not*, питальними реченнями, наказовими реченнями, емпатичними конструкціями, еліптичними конструкціями, наприклад:

9) «*I don't know what she weighs in at*» [37, с. 8]. «Мені байдуже, скільки вона важить» [36, с. 32].

У прикладі 9 заперечна форма дієслова *to know* (знати) передається в українській мові позитивним словосполученням *мені байдуже*.

10) «*Those things are not good*» [37, с. 82]. «Це було б дуже погано» [36, с. 180].

У прикладі 10 приметник *good* (хороший) із заперечною часткою *not* передається в українській мові позитивним словосполученням *дуже погано*.

11) «*Don't I know it? Keogh would answer. Of course you've forgotten*» [36, с. 39]. «Ще б пак! – відповідав Кйоу. – Звичайно ж, ви забули» [36, с. 39].

her» [37, с.8].

У прикладі 11 питальне речення *Don't I know it?* із негативним значенням передається в українській мові окличним реченням із позитивним значенням *Ще б пак!* і при цьому відбувається позитивація речення.

12) «*Not much of a town, said Goodwin, smiling*» [37, с. 63]. «Яке це місто! – сказав Гудвін, усміхаючись» [36, с. 88].

У прикладі 12 еліптичне речення із заперечною часткою *not* передається в українській мові окличним реченням із позитивним значенням *Яке це місто!* і при цьому відбувається позитивація речення.

13) «*Not at the consulate was there often a change of bill*» [37, с. 84]. «І в консульстві життя йшло так само одноманітно» [36, с. 121].

У прикладі 13 зворотний порядок слів, викликаний винесенням на перше місце заперечної частки *not* та обставини місця *at the consulate* підкреслює значення інверсованих одиниць і посилює виразність мовлення.

Аналіз фактичного матеріалу свідчить, що позитивація як різновид антонімічного перекладу може бути реалізована на усіх мовних рівнях, а саме на лексичному, що об'єднує як суто лексичні так і лексико-фразеологічні засоби – за рахунок використання лексем із негативним значенням та фразеологічних одиниць (ідіоматичних виразів, мовних кліше, прислів'я), на морфологічному – шляхом використання морфем, на синтаксичному – за рахунок використання заперечної форми дієслова, заперечної частки *not*, питальних речень, наказових речень, емпатичних конструкцій, еліптичних конструкцій.

Кількісний аналіз свідчить, що найбільш поширеними засобами реалізації позитивації є лексичні засоби – 49,1 % від загальної кількості вибірки. Найменш поширеними виявились морфологічні засоби, представлені лише префіксами – 15,3 %, а іншу частину складають синтаксичні засоби – 35,6 %.

2.2 Аналіз використання негативації як способу досягнення адекватності при перекладі художнього твору О. Генрі «Королі і Капуста» на українську мову

Визначивши у пункті 2.1, що позитивація як різновид антонімічного перекладу може бути реалізована на лексичному, морфологічному та синтаксичному рівні, розглянемо негативацію на усіх мовних рівнях.

На лексичному рівні заперечення виражено імпліцитно, тобто воно представлено у вигляді слів, які не мають формально-граматичних ознак заперечення, але мають негативне значення, наприклад:

14) «*Losada had failed to become a popular idol*» [37, с. 3]. «Лосада так і не зумів зробитись народним кумиром» [36, с. 38].

У прикладі 14 дієслово з імпліцитним запереченням *to fail* передається на українську мову дієсловом із заперечною часткою *не (не зумів)* тим самим набуває негативного значення.

15) «*Twas that way I thought, meself, at first,' Halloran says, with a big sigh, until I got to be a lettuce-eater*» [37, с. 19]. «Спочатку і я так думав, – каже Галлоран, тяжко зітхаючи, – поки не наївся латаття» [36, с. 132].

У прикладі 15 сполучник *until* імплікує заперечення.

16) «*My aguardiente, said Madama, with pride, is the best*» [37, с. 90]. «Мій *aguardiente*, – сказала не без гордоців мадама, – найкращий» [36, с. 153].

У прикладі 16 прийменник *with* імплікує заперечення.

17) «*It would seem that the story is ended, instead of begun*» [37, с. 52]. «Може здатися, що це кінець, а не початок моєї повісті» [36, с. 84].

У прикладі 17 прийменник *instead of* імплікує заперечення.

Як було зазначено у пункті 2.1, лексичний рівень включає не тільки суто лексичні, а також лексико – фразеологічні засоби реалізації антонімічного перекладу, які передбачають використання фразеологічних одиниць (ідіоматичних виразів, фразових дієслів, мовних кліше), наприклад:

18) «*Keep the matter quiet, Billy, advised Goodwin*» [37, с. 71]. «Нікому ні слова, Біллі, порадив Гудвін» [36, с. 102].

У прикладі 18 ідіоматичний вираз *keep the matter quiet*, що має позитивне значення передається в українській мові негативним словосполученням *нікому ні слова*.

19) «*Cheer up, said Goodwin*» [37, с. 1]. «Не журіться, сказав Гудвін» [36, с. 46].

У прикладі 19 фразове дієслово *to cheer up* (підбадьорювати), що має позитивне значення передається на українську мову дієсловом із заперечною часткою *не (не журіться)* тим самим набуває негативного значення.

20) «*The consul was interested in his report*» [37, с. 81]. «Консул не відривався від звіту» [36, с. 134].

У прикладі 20 ідіоматичний вираз *to be interested in* у минулому часі, що має позитивне значення передається на українську мову дієсловом із заперечною часткою *не (не відривався)* тим самим набуває негативного значення.

21) «*I'll play fair*» [37, с. 81]. «Я вас не підведу» [36, с. 131].

У прикладі 21 ідіоматичний вираз *to play fair* у майбутньому часі із позитивним значенням передається на українську мову дієсловом із заперечною часткою *не (не підведу)* тим самим набуває негативного значення.

22) «*They generally give up if you strike 'em when they're tired and rattled and short on nerve*» [37, с. 18]. «Вони, звичайно, не опираються, якщо ви заскочите їх зненацька, коли вони виморені, розбиті, знервовані» [36, с. 47].

У прикладі 22 фразове дієслово *to give up* (здаватися) із позитивним значенням передається на українську мову дієсловом із заперечною часткою *не (не опираються)* тим самим набуває негативного значення.

Як було зазначено у пункті 2.1, одним із мовних засобів реалізації заперечення виступає граматичний, який складається з двох рівнів, а саме морфологічного і синтаксичного. Випадки використання негати́вації на морфологічному рівні найчастіше зустрічаються при перекладі прикметників,

при цьому використовується негативні префікси *не-*, *без-*, тобто, відбувається, так звана, морфемна негативація, наприклад:

23) «*The Rio Ruiz is a small river, «Ріо-Руїс – невеличка річка, яка впадає emptying into the sea ten miles below в море за десять миль від Кораліо» Coralio» [37, с. 90]. [36, с. 185].*

У прикладі 23 прикметник *small* (маленький) із позитивним значенням передається на українську мову прикметником із негативним значенням *невеличкий*.

24) «*Oh, they're awfully shy explained «О, вони страшенно несміливі, - Johnny, as he wiped his forehead пояснював Джонні, нервово nervously» [37, с. 54]. витираючи лоба» [36, с. 205].*

У прикладі 24 прикметник *shy* (сором'язливий) із позитивним значенням передається на українську мову прикметником із негативним значенням *несміливий*.

25) «*He chops down the weeds and ever-springing grass with his machete» «Своїм мачете він виполює бур'ян та невиводну траву» [36, с. 241]. [37, с. 161].*

У прикладі 25 прикметник *ever-springing* (вічновесняний) із позитивним значенням передається на українську мову прикметником із негативним значенням *невиводний*.

26) «*Life itself is glorious. Liberty, it is «Життя – чудова річ! Свобода – теж pretty good» [37, с. 6]. непогана штука» [36, с. 91].*

У прикладі 26 прикметник *good* (хороший) із позитивним значенням передається на українську мову прикметником із негативним значенням *непоганий*.

27) «*This man was short and compactly «Він був невисокий на зріст, але built» [37, с. 83]. кремезний» [36, с. 241].*

У прикладі 27 прикметник *short* (короткий) із позитивним значенням передається на українську мову прикметником із негативним значенням *невисокий*.

Синтаксичний рівень передбачає використання питальних речень, емфатичних конструкцій, наприклад:

28) «*Do you think that this man they* «А ти не думаєш, що цей полковник have sent suspects you?» [37, с. 81]. підозрює тебе?» [36, с. 128].

У прикладі 28 заперечення не виражено формально-граматичними засобами, а представлено імпліцитно, у вигляді запитання.

29) «*Elsewhere than at Coralio one* «Про бурхливу життєву путь Ізабелли learns of the impetuous career of Isabel Гілберт можна довідатись не в Guilbert» [37, с. 22]. Кораліо, а де-небудь в іншому місці» [36, с. 62].

У прикладі 29 зворотний порядок слів, викликаний винесенням на перше місце прислівника місця *elsewhere* та сполучника *then* підкреслює значення інверсованих одиниць і посилює виразність мовлення.

Аналіз фактичного матеріалу свідчить, що негативація як різновид антонімічного перекладу являє собою заміну стверджувальної або питальної форми на негативну та може бути реалізована на усіх рівнях мови, а саме на лексичному, що об'єднує як суто лексичні так і лексико-фразеологічні засоби – за рахунок використання лексем із негативним значенням та фразеологічних одиниць (ідіоматичних виразів, фразових дієслів, мовних кліше), на морфологічному – шляхом використання морфем, на синтаксичному – за рахунок використання питальних речень та емфатичних конструкцій. Нульового перекладу у матеріалі дослідження не було зафіксовано.

Кількісний аналіз свідчить, що найбільш поширеними засобами реалізації негативації є лексичні засоби – 50,85 % від загальної кількості вибірки. Найменш поширеними виявились синтаксичні засоби, представлені питальними реченнями та емфатичними конструкціями – 11,86 %, а іншу частину складають синтаксичні засоби – 37,29 %.

ВИСНОВКИ

Аналіз результатів дослідження, присвячених антонімічному перекладу як способу досягнення адекватності перекладу художнього тексту, дозволив нам дійти наступних висновків. Основним способом досягнення адекватності при перекладі стає ефективне використання перекладацьких трансформацій. Залежно від рівня мови виділяються три головних групи перекладацьких трансформацій: лексичні, граматичні та лексико-граматичні (або комплексні).

Серед перекладацьких трансформацій особливе місце займає антонімічний переклад як різновид лексико-граматичних трансформацій, сутність якого полягає у зміні негативної конструкції в стверджувальну, або, навпаки, позитивної в негативну, при цьому відбувається заміна лексичних одиниць вихідної мови на лексичні одиниці мови перекладу із протилежним значенням.

До головних типів антонімічного перекладу відносяться негативація, позитивація та нульовий переклад. Позитивація являє собою прийом, при якому лексичні одиниці з формально вираженою заперечувальною семою замінюються в перекладі на лексичні одиниці, які не містять вираженого негативного компонента. При негативації лексичні одиниці без формально вираженої суфіксом або часткою заперечувальної семи замінюється в мові перекладу на слово з префіксом не-, або словосполученням з часткою не. Нульовий переклад передбачає анулювання двох наявних у реченні негативних семантичних компонентів.

Аналіз особливостей використання антонімічного перекладу при перекладі твору О. Генрі «Королі і Капуста» на українську мову свідчить, що стратегія позитивації та негативації може реалізуватися на усіх мовних рівнях.

Позитивація як спосіб адекватності перекладу художнього твору О. Генрі «Королі і Капуста» була зафіксована на усіх мовних рівнях, а саме на лексичному, що об'єднує як суто лексичні так і лексико-фразеологічні засоби – за рахунок використання лексем із негативним значенням та фразеологічних

одиниць (ідіоматичних виразів, мовних кліше, прислів'я), на морфологічному – шляхом використання морфем, на синтаксичному – за рахунок використання заперечної форми дієслова, негативної частки *not*, питальних речень, наказових речень, емфатичних конструкцій, еліптичних конструкцій. Найбільш поширеними засобами реалізації позитивації є лексичні засоби – 49,1 % від загальної кількості вибірки. Найменш поширеними виявились морфологічні засоби, представлені лише префіксами – 15,3 %, а іншу частину складають синтаксичні засоби – 35,6 %.

Негативація як різновид антонімічного перекладу була також зафіксована на усіх рівнях мови, а саме на лексичному, що об'єднує як суто лексичні так і лексико-фразеологічні засоби – за рахунок використання лексем із негативним значенням та фразеологічних одиниць (ідіоматичних виразів, фразових дієслів, мовних кліше), на морфологічному – шляхом використання морфем, на синтаксичному – за рахунок використання питальних речень та емфатичних конструкцій. Нульового перекладу у матеріалі дослідження не було зафіксовано. Найбільш поширеними засобами реалізації негативації є лексичні засоби – 50,85 % від загальної кількості вибірки. Найменш поширеними виявились синтаксичні засоби, представлені лише питальними реченнями та емфатичними конструкціями – 11,86 %, а іншу частину складають синтаксичні засоби – 37,29 %.

Перспектива дослідження полягає у подальшому аналізі використання перекладацьких трансформацій, зокрема лексико-граматичних при перекладі текстів різних жанрів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бархударов Л. С. Язык и перевод / Л. С. Бархударов // Вопросы общей и частной теории перевода. – М., 1975. – 240 с.
2. Бондаренко В.Н. Отрицание как логико-грамматическая категория / В.Н. Бондаренко. – М. : Наука, 1983. – 212 с.
3. Виноградов В. С. Введение в переводоведение (общие и лексические вопросы) / В. С. Виноградов. – М.: Издательство института общего среднего образования РАО, 2001. – 224 с.
4. Гарбовский Н. К. Теория перевода / Н. К. Гарбовский – М. : Издательство Московского университета, 2004. – 544 с.
5. Залевская Н. В. Особенности перевода текстов психологической направленности: лексико-грамматические трансформации / Н. В. Залевская, А. Д. Петренко // Культура народов Причерноморья. – 2014. – № 271. – С. 148-150.
6. Зернов Б. Е. Отрицание / Б. Е. Зернов // Теоретическая грамматика английского языка. – Л., 1983. – 244 с.
7. Казакова Т. А. Практические основы перевода / Т.А. Казакова. – СПб. : Издательство Союз, 2001. – 320 с.
8. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Ч. 2. Лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні труднощі / В. І. Карабан. – Вінниця : Нова книга, 2001. – 303 с.
9. Каразия А. А. Англоязычный переводной дискурс как результат реализации переводческих стратегий: автореф.дисс. ... к. филол. н. / А. А. Каразия. – СПб., 2016. – 24 с.
10. Кириченко Е. Антонимический перевод, как составная переводческих трансформаций. Роль антонимического перевода в процессе перевода художественной литературы [Электронный ресурс] / Е. Кириченко. – Режим доступа:

<http://www.albatranslating.ru/index.php/ru/articles/literature/519-kirichenko-polevik.html>

11. Клишин А. И. Триада перевода / А. И. Клишин. – СПб. : СПбГУ, 2010. – 56 с.
12. Комиссаров В. Н. Лингвистика перевода / В. Н. Комиссаров. – Москва : Международные отношения, 2002. – 207 с.
13. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты): учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. / В. Н. Комиссаров. – М. : Высшая школа, 1990. – 253 с.
14. Латышев Л. К. Курс перевода. Эквивалентность и способы её достижения / Л. К. Латышев. – М. : Международные отношения, 1981. – 198 с.
15. Латышев Л. К., Семенов А. Л. Перевод: теория, практика и методика преподавания: учеб. пособие для студ. перевод. фак. высш. учеб. Заведений / Л. К. Латышев. – М. : Академия, 2003. – 192 с.
16. Левицкая Т. Р. Практика перевода с английского языка на русский / Т. Р. Левицкая, А. М. Фитерман. – М. : Издательство литературы на иностранных языках, 1963. – 125 с.
17. Миньяр-Белоручев Р. К. Общая теория перевода и устный перевод / Р. К. Миньяр-Белоручев. – М., 1980. – 421 с.
18. Миньяр-Белоручев Р. К. Теория и методы перевода / Р. К. Миньяр-Белоручев. – М. : Московский лицей, 1996. – 207 с.
19. Нелюбин Л. Л. Толковый переводоведческий словарь. 3-е изд-е, перераб Л. Л. Нелюбин. – М. : Флинта; Наука, 2003. – 320 с.
20. Падучева Е. В. Отрицательные слова / Е. В. Падучева // Русский язык. Энциклопедия. – М., 1979. – 186 с.
21. Петрова Е. С. Сложное предложение в английском языке: варианты формы, значения и употребления / Е. С. Петрова. – СПб. : СПбГУ, 2001. – 136 с.

22. Поспелова А. Г. Косвенные высказывания // Спорные вопросы английской грамматики. Отв. ред. В. В. Бурлакова / А. Г. Поспелова. – Л., 1988. – С. 151-152.
23. Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика. Очерки лингвистической теории перевода / доп. и коммент. Д. И. Ермоловича. 3-е изд-е, стер. / Я. И. Рецкер. – М. : Р. Валент, 2007. – 244 с.
24. Смоляна А. Компенсація та антонімічний переклад як засоби передачі комунікативної та стилістичної рівнозначності різномовних художніх та нехудожніх текстів / А. Смоляна // К. : Лінгвістика. – Випуск 10. – 2009. с. 290–294.
25. Цвиллинг М. Я. Эвристический аспект перевода и развитие переводческих навыков / М. Я. Цвиллинг // Чтение, перевод, устная речь. – Л. : Наука, 1977. – С. 172–180.
26. Швейцер А. Д. Теория перевода: статус, проблемы, аспекты / А. Д. Швейцер. – М. : Либроком, 2003. – 521 с.
27. Швейцер А. Д. Перевод и лингвистика (газетно-информационный и военно-публицистический перевод) / А. Д. Швейцер. – М. : Воениздат, 1973. – 280 с.
28. Шевнин А. Б. Теория и практика перевода: пособие для студентов филол. фак. ун-тов и фак. иностр. яз. пед. ин-тов / А. Б. Шевнин, В. С. Серов. – Элиста : КГУ, 1979. – 125 с.
29. Шуткина Л. Н. ИмPLICITное отрицание в английской фразеологии / Л. Н. Шуткина // Сб. науч. тр. / Моск. пед. ин-т иностр. яз. – М. : Пингвин 1987. – 175 с.
30. Grice P. Logic and conversation / P. Grice// Syntax and Semantics, Vol. 3, Speech Acts, ed. by Peter Cole and Jerry L. Morgan. – New York : Academic Press 1975. – P. 41–58.
31. Leech G. N. Principles of pragmatics / G. N. Leech. – N.Y., 1983. – 362 p.
32. Maskaliūnienė N. Converses and Antonyms in Translation /N. Maskaliūnienė

- // *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. – 2016. – № 231. – P. 19 –24.
33. Mettinger A. Aspects of semantic opposition in English / A. Mettinger // Oxford University, 1994. – 205 p.
34. Quirk R. Comprehensive grammar of the English language / R. Quirk, S. Greenbaum, G. Leech, J. A. Svartvik. – L., 1985. – 1780 p.
35. Vinay J.P. Stylistique comparée du français et de l'anglais. Méthode de traduction. Nouvelle édition revue et corrigée / J. P. Vinay, J. Darbelnet. – 1965. – 331 p.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ФАКТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ

36. Генрі О. Вибране: Королі і Капуста. Оповідання та новели / О. Генрі. – Видавництво «А.С.К.», 2006. – 704 с.
37. Henry O. Cabbages and Kings / O. Henry – New York : Simon & Schuster, 2014. – 176 p.